ROLUL STATELOR MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE IN APLICAREA DREPTULUI COMUNITAR

The Role of the European Union Member States in Applying the Community Law

Lucreţia DOGARU, Professor Ph.D.,
"Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: The purpose of this paper is to underline the idea that the interference between the two law systems, the European and the national one is an issue that raises several procedural problems related to the internal legislative technique, the relevant constitutional decisions, the typology of the applicable European instruments and the national public order.

The interference between the national and European system appeared within the context of our country's accession to the European Union; it can be noticed first of all from the practical point of view because, from the theoretical point of view, the effect of the constitutional decisions that consecrate the precedence of the European law over domestic law, as well as the provisions of the Accession Treaty, implied the transformation of the texts of European rules into norms of domestic law.

However the two systems have their own mechanisms for guaranteeing the efficiency of the juridical rules, a reason for which the finality of the interferences will indicate that the European rules are applicable anywhere and to all situations implied by their presence in the territory of the European Member States, a situation created by the principle of the European law precedence.

Keywords: community law, rule interference, community regulations, European jurisprudence, member states.

1. Consideratii prealabile

Aplicarea dreptului comunitar se face direct de către instituţiile comunitare sau, aceasta poate aparţine instituţiilor statelor membre ale Uniunii Europene.

Potrivit principiului împuternicirii exprese şi limitate[1], dreptul comunitare se aplică direct de către instituţiile Comunităţii doar în acele situaţii în care dreptul primar prevede în mod expres acest lucru. Este vorba de acele prevederi ce ţin de organizarea internă a comunităţilor precum şi de cele ce ţin de domenii aflate aproape în întregime în competenţa Comisiei Europene.

Statele membre ale Uniunii Europene sunt obligate să ia măsurile generale sau particulare necesare în scopul asigurării executării obligaţiilor ce decurg din Tratatele C.E. sau care rezultă din actele instituţiilor comunitare. De asemenea, statele trebuie să se abţină de la orice măsuri ce sunt susceptibile a pune în pericol realizarea scopurilor tratatului constitutiv. Aceste obligaţii în sarcina statelor membre, dau expresie principiului primordialităţii dreptului comunitar în raport cu dreptul naţional.

[1] Pentru detalii, a se vedea **Jenei Petra, S.Pol, Kordos Gabor, K.Tomás,** Editura OSIRIS, Budapest, 2002, pag.485-488.

BDD-A23467 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:11:13 UTC)

În doctrină şi practica judiciară, se face distincţie între aplicarea directă şi aplicarea indirectă a normelor de drept comunitar. Ansamblul de măsuri ce revin statelor membre în virtutea dispoziţiilor tratatului, antrenează implicarea deopotrivă a autorităţilor legislative, administrative şi judiciare.

În plan legislativ, implicarea statelor membre diferă în raport de natura actului comunitar ce urmează a fi aplicat. Dacă actul comunitar este adoptat într-un domeniu de competenţa exclusivă a C.E., acesta va beneficia de aplicabilitate directă în legislaţia naţională.

Regulamentele se aplică în principiu, în mod direct fără a fi necesară intervenţia legislativă a statelor membre. Acestea pot fi completate în unele situaţii, prin măsuri legislative interne, ce vizează măsurile practice de aplicabilitate a acestora. De asemenea, directivele şi deciziile europene pot implica luarea de măsuri legislative de către statele membre ale comunităţii.

Pe plan administrativ, sunt competente să aplice dispoziţiile comunitare, autorităţile naţionale, în funcţie de domeniul de competenţă comunitară în cadrul căruia s-a elaborat. Măsurile administrative de aplicare a normelor comunitare sunt adoptate în conformitate cu procedurile proprii existente în plan naţional. Pe plan judiciar, sunt competente să aplice normele comunitare, instanţele de drept comun, în soluţionarea litigiilor aflate pe rol. Dacă norma juridică comunitară nu atribuie competenţa de soluţionare în mod expres către jurisdicţia comunitară, competent să judece toate litigiile privind aplicarea dreptului comunitar este judecătorul naţional.

2. Rolul judecătorului naţional în aplicarea dreptului comunitar

Potrivit doctrinei în materie de integrare europeană[2], judecătorii naţionali au un mandat în temeiul dreptului european, în sensul că, aceştia sunt „împuterniciţi" să devină judecători comunitari.

Judecătorii naţionali, în deplinătatea atribuţiilor privind aplicarea dreptului în general, sunt obligaţi să aplice dreptul comunitar, însă în modul impus de către Curtea de Justiţie Europeană. Astfel, prin jurisprudenţa CEJ s-a stabilit modul în care judecătorii naţionali sunt ţinuţi să aplice dreptul comunitar în instanţele interne.

Problema care se ridică este însă următoarea: poate oare judecătorul naţional să citească în toate limbile oficiale ale Uniunii Europene[3], să cunoască atât dreptul intern cât şi cel european pe care îl aplică şi să interpreteze dreptul comparativ?

Potrivit reglementărilor comunitare, toate limbile Uniunii Europene au valoare egală sub aspectul autenticităţii lor şi al interpretării lingvistice a dreptului comunitar. Jurisprudenţa Curtii de Justitie Europene a conturat două principii esenţiale in acest context, respectiv, principiul interpretării lingvistice comparate şi principiul autenticităţii egale a tuturor versiunilor lingvistice, potrivit cărora, conţinutul unor norme juridice comunitare este cuprins în reunirea tuturor versiunilor autentice.

[2] **Michael Bobek**, *On the Application of European Law(Not only) in the Courts of the New Member States:Don't do as I say*, Editura Hort Publishing, Oxford and Portland – Oregon, Vol.10, 2008, pag.1-34;
[3] Cu privire la versiunile lingvistice, a se vedea, **Michael Bobek**, *op.cit.*, pag.1-4.

BDD-A23467 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:11:13 UTC)

O interpretare corectă de către judecătorul naţional a actelor comunitare, redactate în mai multe limbi, va trebui să implice o interpretare prealabilă a tuturor versiunilor lingvistice, lucru deosebit de dificil de realizat.

Cu privire la cunoaşterea legislaţiei europene de către judecătorul naţional, Jurisprudenţa Curţii de Justiţie Europene se bazează pe principiul potrivit căreia judecătorul este obligat să aplice *ex officio* legile comunitare valabile.

Metodologia comparativă joacă un rol deosebit de important în dezvoltarea ordinii juridice comune, atât in faţa CEJ cât şi în faţa instanţelor naţionale.[4] Astfel, referirea la decizii ale instanţelor din alte state membre ce interpretează şi aplică dreptul comunitar, poate constitui o sursă de inspiraţie importantă pentru judecătorul naţional, ce utilizează în mod recomandat argumentarea juridică comparată în faţa instanţelor interne. Dealtfel, pentru instanţele naţionale de ultim grad de jurisdicţie, există obligaţia de utilizare a unui argument comparativ şi de comparare a interpretării lor cu privire la dreptul comunitar, cu interpretarea făcută de instanţele altor state europene. Potrivit jurisprudenţei CEJ, instanţele naţionale, trebuie să convingă prin deciziile lor că interpretarea lor este la fel de evidentă ca si interpretarea făcută de către celelalte state membre. Judecătorul naţional este obligat în acest sens, să îşi fundamenteze interpretarea într-o interpretare ce poate fi corect aplicată de către orice altă instanţă naţională în circumstanţe similare.[5]

Rezultă astfel că, în privinţa cerinţelor CEJ, instanţele naţionale inferioare trebuie să utulizeze argumentarea şi interpretarea din deciziile pronunţate de către judecătorii din alte state membre, iar instanţele superioare din statele membre sunt obligate să ia în considerare hotărârile similare pronunţate de către instanţele de acelaşi grad din statele membre ale comunităţii.

3. Aplicarea normei juridice ca finalitate a interferenţei sistemului de drept românesc cu dreptul comunitar

În contextul aderării statelor la Uniunea Europeană, din punct de vedere juridic, s-a ivit o interferenţă între două sisteme de drept: cel naţional şi cel comunitar.[6] Totuşi, această interferenţă se poate observa în primul rând din punct de vedere practic deoarece sub aspect teoretic, spre exemplu, efectul dispoziţiilor articolului 148 din Constituţia României[7] şi a prevederilor Tratatului de aderare a României şi Bulgariei la Uniunea Europeană a constat în transformarea textului normelor comunitare în norme de drept intern.

---

[4] A se vedea în acest sens, **Koen Lenaerts**, *Interlacking Legal Orders in the European Union and Comparative Law*, în International and Comparative Law Quarterly, Cambridge, 2003, pag.873.

[5] Aceasta este opinia avocatului general **Poares Maduro**, în *Interpreting European Law: Judicial Adjunction in a Context of Constitutional Pluralism*, European Journal of Legal Studies, 2007, pag.18. A se vedea, în acelaşi context, *Cauza C-495/2003, Intermodal Transports BV/Staatssuretaris van Financien*, ECR(2005), I-8151.

[6] Cu privire la implicaţiile juridice ale aderării României la Uniunea Europeană, a se vedea, **Victor Duculescu** , *România-membră a Uniunii Europene: aspecte şi implicaţii juridice,* Revista română de Drept Comunitar, nr. 1 / 2007, Editura Wolters Kluwer, Bucureşti, pag. 19-30.

[7] Art. 148 alin. 2 din Constituţia României revizuită şi republicată în 2003, consacră în mod expres primordialitatea dreptului comunitar faţă de cel naţional, astfel: *„Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum şi celelalte reglementări au caracter obligatoriu, au prioritate faţă de dispoziţiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare”.*

BDD-A23467 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:11:13 UTC)

Din punct de vedere practic însă deosebirile între diferitele corpuri de reguli juridice sunt prezente la diferite nivele, precum la cel al autorităţii legiuitoare, la cel al autorităţii jurisdicţionale şi chiar la cel al autorităţii executive.

Exista in doctrina formultate exemplificări legate de anumite aspecte referitoare la originalitatea interferenţei celor două sisteme, la setul propriu de mecanisme de aplicare a normelor celor două sisteme, la setul propriu de mecanisme jurisdicţionale, precum şi că în final posibilităţile juridice comune celor două sisteme în contextul interferenţei acestora privesc cu siguranţă nivelul aplicării celor două norme juridice.

Vom analiza Regulamentul (CE) nr.1082/2006 al Parlamentului European şi al Consiliului privind o grupare europeană de cooperare teritorială (GECT). Prin acest regulament se stabileşte cadrul legislativ comunitar necesar înfiinţării unor structuri cu personalitate juridică, denumite Grupări Europene pentru Cooperare Teritorială (GECT)[8], cu scopul „de a facilita şi de a promova cooperarea transfrontalieră, transnaţională şi/sau interregională, între membrii săi, exclusiv în scopul de a consolida coeziunea economică şi socială".

Statutul juridic al acestor grupări nu este foarte clar deoarece acestea presupun existenţa unor elemente de drept public şi de drept privat. Astfel, potrivit regulamentului asemenea Grupări se constituie prin asocierea unor unităţi administrativ-teritoriale din mai multe state, dar pe de altă parte asemenea grupări vor acţiona în scopul gestionării unor interese de drept privat.

Asigurarea aplicării acestui regulament s-a efectuat la nivel legislativ prin Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului, privind Gruparea Europeană de Cooperare Teritorială[9].

În cadrul Ordonanţei de Urgenţă a Guvernului sunt reglementate aspecte referitoare la statutul juridic al unei GECT, membrii acesteia, modul de constituire şi de încetare, autoritatea publică competentă să primească, să analizeze şi să emită o decizie asupra statutului şi convenţiei ce stau la baza constituirii unei GECT, autoritatea publică competentă pentru controlul modului în care sunt utilizate fondurile publice gestionate de către aceste persoane juridice.

Potrivit articolului 2 din Ordonanţă, GECT este o persoană juridică română de drept privat, constituită pe teritoriul României, nonprofit, cu patrimoniu propriu, care desfăşoară activităţi de interes public prin care este promovată cooperarea teritorială, cu scopul consolidării coeziunii economice şi sociale.

Reglementarea este de o importanţă deosebită deoarece oferă o perspectivă europeană a dinamicii acţiunilor unităţilor administrativ teritoriale în realizarea intereselor lor private şi le supune în principal unui regim de drept privat care are menirea de a le accentua autonomia şi puterea de decizie.

Pe de altă parte, deşi documentul stabileşte o serie de proceduri necesare în scopul constituirii acestor GECT ca persoane juridice de drept privat român, totuşi, în absenţa unui cadru adecvat constituirii, organizării şi funcţionării grupărilor, având în vedere că

[8] GECT, este o structură nouă, reglementată de Regulamentul nr. 1082 al Parlamentului European şi al Consiliului din 5 iulie 2006, privind instituirea Grupării Europene de Cooperare Teritorială, publicat în Jurnalul oficial al Comunităţiilor Europene, nr. L210 din 31 iulie 2006.
[9] Publicată în Monitorul Oficial al României nr.769 din 13 noiembrie 2007.

BDD-A23467 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:11:13 UTC)

Regulamentul amintit are o aplicabilitate generală, nimic nu împiedică unităţile administrativ teritoriale din România să se asocieze cu alte unităţi din alte state potrivit dreptului naţional al acelor state[10].

Iată că, încă o dată se demonstrează că finalitatea interferenţei celor două sisteme juridice constă în aplicarea normei juridice.

4. Aplicarea dreptului european la nivelul autorităţilor locale

Aplicarea normelor juridice europene la nivelul colectivităţilor locale, constituie obiectul a numeroase iniţiative ale instituţiilor comunitare.[11]

Importanţa acestei problematici derivă dintr-o serie de realităţi, respectiv: numărul extrem de mare al administraţiilor locale din U.E. ce dispun de competenţe majore în sectoare – cheie; contribuţia autorităţilor locale la exercitarea democraţiei şi a cetăţeniei europene, atât prin proximitatea faţă de cetăţeni cât şi prin diversitatea modurilor de guvernare, etc.

Dimensiunea locală şi regională a procesului european a contribuit, în special după înfiinţarea Comitetului Regiunilor ca organ reprezentativ al colectivităţilor teritoriale, la concretizarea ideii de cetăţenie europeană şi la promovarea principiului subsidiarităţii.

Colectivităţile teritoriale reprezintă actori indispensabili în constituirea spaţiului european public, dând totodată expresie conceptelor de solidaritate şi coeziune unională.

Prin Tratatul de la Lisabona din , colectivităţile locale, însărcinate cu gestionarea aproximativ a 40% din fondurile U.E. şi cu punerea în aplicare a peste 60% din deciziile unionale, dobândesc un rol important în procesul de adoptare a deciziilor. Poziţia colectivităţilor teritoriale în cadrul sistemului politic european se îmbunătăţeşte prin intrarea în vigoare a acestui tratat, fiind consacrat în cadrul acestuia pentru prima dată, dreptul la autonomie locală şi regională.

De asemenea, prin Tratatul de la Lisabona se extinde principiul subsidiarităţii, prin integrarea dimensiunii regionale şi locale, Parlamentele regionale fiind identificate ca reprezentând noi actori în procesul decizional din cadrul Comunităţii Europene si implicate în procedura de control a subsidiarităţii şi proporţionalităţii. Acest document international, consolidează şi rolul instituţional al Comitetului Regiunilor, căruia îi acordă dreptul de a introduce acţiuni în justiţie la Curtea de Justiţie Europeană în situaţia în care nu a fost consultat corespunzător de către instituţiile comunitare, şi pentru a solicita anularea actelor comunitare pe care le consideră că încalcă principiul subsidiarităţii. Rolul consultativ al Comitetului Regiunilor se întăreşte în sensul că, acesta va trebui consultat atât de către Comisia Europeană şi Consiliu cât şi de către Parlamentul European, cu extinderea concomitentă a domeniului consultărilor.

Statele membre ale U.E. sunt obligate atât să respecte dreptul comunitar cât şi să răspundă pentru încălcarea dispoziţiilor sale, indiferent de organul de stat, central sau local, care îl încalcă.

---

[10] Pentru detalii cu privire la asocierea şi cooperarea între unităţile administrativ- teritoriale din ţară şi cele din străinătate, a se vedea **Verginia Vedinaş, Ştefania – Cristina Mirica**, *Regimul juridic al dreptului de asociere a unităţilor administrativ- teritoriale*, Revista de Drept Public, nr. 2 / 2007, Editura C.H.Beck, Bucureşti, pag. 19-31.

[11] Amintim în acest contex: Carta Albă a Comisiei Europene privind guvernarea europeană, din 2001; Raportul Parlamentului European privind guvernarea şi parteneriatul la nivel naţional şi regional, din 2008; Carta Albă a Comitetului Regiunilor privind guvernarea pe mai multe niveluri, din 2009.

BDD-A23467 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:11:13 UTC)

Normele interne de competenţă ale fiecărui stat membru al Comunităţii sunt cele ce stabilesc autoritatea, centrală sau locală, care transpune un act comunitar în dreptul intern.[12] Cu toate că statele membre au dreptul de a repartiza competenţele interne aşa cum consideră oportun şi cum se prevede în ordinea lor constituţională, acestea sunt obligate să dispună de mijloace corespunzătoare în scopul garantării respectării de către colectivităţile teritoriale a dreptului comunitar.[13]

Curtea de Justiţie a statuat că[14], autorităţile descentralizate ale statelor membre, fie că sunt autorităţi ale puterii centrale de stat, autorităţi ale unui stat federal sau alte autorităţi teritoriale, sunt obligate să asigure respectarea regulilor comunitare în cadrul competenţelor lor.

Cu toate acesta, aplicarea directă a dreptului comunitar de către autorităţile teritoriale întâmpină o serie de dificultăţi, generate de aspecte precum: multiplicarea centrelor de acţiune şi decizie; multitudinea de instrumente juridice comunitare şi căile de aplicare în dreptul intern; obligaţia autorităţilor de cunoaştere chiar şi a dispoziţiilor comunitare ale directivelor netranspuse în dreptul intern; deosebiri importante între colectivităţile locale în funcţie de mijloacele deţinute pentru asigurarea unei supravegheri juridice generale precum şi pentru cunoaşterea obligaţiilor lor specifice în acest sens etc.

Odată cu dezvoltarea jurisprudenţei C.J.E. cu privire la aplicabilitatea directă a dreptului comunitar[15], autorităţile teritoriale (regionale şi locale), au devenit tot mai vizate de acţiunile pentru angajarea răspunderii juridice în faţa instanţelor comunitare, fie ca urmare a neaplicării fie datorită aplicării necorespunzătoare a acestuia în diferite domenii (concurenţă, fiscalitate, mediu).

În concluzie remarcăm faptul că deşi comunităţile teritoriale, ca entităţi subnaţionale, au dobândit prerogativa aplicării directe a normelor unionale pe plan local, aceste subiecte de drept sunt de fapt constrânse să aplice norme juridice la adoptarea cărora nu au participat. De asemenea, comunităţile locale nu au calitatea procesuală a statelor membre de a sesiza instanţele comunitare pe calea unei acţiuni directe, împotriva unor acte ale instituţiilor comunitare, fiind obligate să demonstreze existenţa unui interes procesual, asemenea persoanelor private. Rezultă astfel că, comunităţile teritoriale au acces la jurisdicţia comunitară doar cu referire la deciziile ale căror destinatare sunt sau la deciziile care le privesc în mod direct şi individual.

În contextul în care, influienţa şi impactul instituţional al legislaţiei comunitare asupra actelor comunităţilor locale sunt în creştere, statele membre sunt obligate să identifice măsurile de natură a contribui la o aplicare eficientă a acestei legislaţii.

Experienţa relativ scurtă a României ca stat membru al Uniunii Europene, problemele sistemice ale administraţiei sale dar şi caracterul centralizat al statului român, amplifică

[12] Potrivit jurisprudenţei C.J.E., dreptul comunitar este pus în aplicare în mod descentralizat; a se vedea, Hotărârea din 2003, în Cauza 97/01, Comisia/Luxemburg, pag.I-5797, pct. 37.

[13] Pentru detalii, a se vedea, **Aurélien Raccah,** *Les effets de l'aplication directe du droit de l'Union par les autorites régionales et locales européennes sur l'ordonnancement juridique des etats membres,* European Journal of Legal Studies, Vol.2, nr.1/2008, pag.272.

[14] Cauza 8/88, RFG/Comisia, din 12 iunie 1990, Rec., pag.I-2321, pct.13.

[15] Amintim în acest contex: Cauza – 503/06, Comisia/Italia, din 15 mai 2008, Repag., pag.-I-74; Cauza – 522/06, Comisia/Belgia, din 3 aprilie 2008, Repag., pag.-I-52; Cauza – 81/07, Comisia/Grecia, din 13 martie 2008, Repag., pag.I-48.

BDD-A23467 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:11:13 UTC)

dificultăţile de a gestiona aplicarea dreptului comunitar la nivel naţional şi local. Alte deficienţe de natură să împiedice punerea în executare şi aplicarea legislaţiei comunitare, sunt generate şi de efectul de diminuare a coerenţei normelor juridice naţionale, de disfuncţionalităţile instituţionale şi de funcţionare a statului de drept şi a sistemului administrativ şi politic.[16]

În scopul aplicării dreptului european la nivelul comunităţilor locale, România a înfiinţat o serie de structuri de coordonare la nivel naţioanl a obligaţiilor comunitare şi de control administrativ a respectării acestora.

În jurisprudenţa C.J.E., sunt stabilite obligaţii pentru statele membre de a asigura o coordonare procedurală şi o supraveghere a aplicării corecte a dreptului comunitar, atât prin abilitatea entităţilor subnaţionale, cât şi printr-un sistem complex de sancţiuni..

În scopul întăririi capacităţilor colectivităţilor locale de a aplica dreptul comunitar, există state, care au creat structuri asociative sau organisme, în cadrul cărora se dezbat principalele provocări ale Comunităţii şi care sunt în măsură să semnaleze impactul propunerilor de acte comunitare asupra acestor colectivităţi.

Întărirea şi modernizarea controlului de legalitate exercitat de prefect asupra actelor autorităţilor locale, este considerată a reprezenta în prezent, o altă măsură a îmbunătăţirii aplicării dreptului european, la nivel local.

Complexitatea şi dificultatea aplicării dreptului comunitar impune şi măsura instituirii unui mecanism eficient de responsabilitate a comunităţilor locale pentru consecinţele de natură financiară pe care le implică încălcarea de către acestea a dispoziţiilor instituţiilor europene.

Bibliografie

Aurélien Raccah, *Les effets de l'aplication directe du droit de l'Union par les autorites régionales et locales européennes sur l'ordonnancement juridique des etats membres,* European Journal of Legal Studies, Vol.2, nr.1/2008 ;

Florian Trauner, *Post-accesion Compliance with E.U. law in Bulgaria and Romania: A comparative perspective,* ELOP (European Integration online Papers), Special Issue 2, Vol.13, art.31, 2009;

Koen Lenaerts, *Interlacking Legal Orders in the European Union and Comparative Law*, în International and Comparative Law Quarterly, Cambridge, 2003;

Michael Bobek, *On the Application of European Law(Not only) in the Courts of the New Member States:Don't do as I say*, Editura Hort Publishing, Oxford and Portland – Oregon, Vol.10, 2008;

Verginia Vedinaş, Ştefania – Cristina Mirica, *Regimul juridic al dreptului de asociere a unităţilor administrativ- teritoriale*, Revista de Drept Public, nr. 2 / 2007, Editura C.H.Beck, Bucureşti;

Victor Duculescu , *România-membră a Uniunii Europene: aspecte şi implicaţii juridice,* Revista română de Drept Comunitar, nr. 1 / 2007, Editura Wolters Kluwer, Bucureşti;

[16] A se vedea, **Florian Trauner,** *Post-accesion Compliance with E.U. law in Bulgaria and Romania: A comparative perspective,* ELOP (European Integration online Papers), Special Issue 2, Vol.13, art.31, 2009.

BDD-A23467 © 2013 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 13:11:13 UTC)